

Van Noodhulp naar Herstel

Steun aan goed bestuur in Haïti

www.oxfam.org

EMBARGOED UNTIL 00:01 HRS GMT 6 JANUARI 2011

Een Haïtiaanse man kijkt uit over de vernielde huizen in een wijk van Port-au-Prince, Haïti, 6 mei 2010.

De noodhulp na aardbeving van 12 januari 2010 was een van de meest complexe operaties ooit. Nu de eerste herdenking van de aardbeving nadert, blijkt dat de Haïtiaanse staat, samen met de internationale gemeenschap, weinig voortgang maakt met de wederopbouw.

De Haïtiaanse overheid moet meer strategisch leiderschap tonen en besluiten nemen die de eerste behoeften van de bevolking van Haïti weerspiegelen. Zij moet projecten voor infrastructuur opzetten, die mensen aan het werk zetten en vaardigheden opbouwen. Zij moet mensen helpen naar huis terug te keren, of land toewijzen voor nieuwbouw en in landbouw investeren. De internationale gemeenschap dient meer te doen om deze activiteiten te steunen door Haïtiaanse instanties sterker te maken, ook om verantwoording af te leggen.

Samenvatting

De aardbeving die Haïti op 12 januari 2010 trof had verwoestende gevolgen voor de reeds kwetsbare eilandstaat. Ruim 200.000 mensen werden gedood en één miljoen werd dakloos. In oktober 2010 trof een tweede ramp Haïti. Halverwege december had de cholera-uitbraak ruim 122.000 mensen getroffen en zeker 2.600 gedood.¹

De humanitaire hulpactie van de afgelopen 12 maanden heeft talloze levens gered door te zorgen voor water, sanitaire voorzieningen, onderdak, voedselhulp en andere zaken van levensbelang voor miljoenen mensen. Maar nu, bijna een jaar later, hebben de Haïtiaanse regering noch de internationale gemeenschap weinig vooruitgang geboekt met de wederopbouw.

Dit is diep teleurstellend voor de vele Haïtianen die hadden gehoopt dat hun land een nieuwe start zou maken en dat zij een beter leven zouden krijgen. Maar verrassend is het ook niet. Ruim vóór de aardbeving leed Haïti onder extreme armoede, grove ongelijkheid, chronische politieke instabiliteit, en zwakke, corrupte staatsinstellingen. Zelfs in ontwikkelde landen kan het herstel van een ramp lang duren. Japan, bij voorbeeld, heeft er meer dan zeven jaar over gedaan om de stad Kobe van de aardbeving uit 1995 te herstellen.

Maar zelfs een steile heuvel kun je beklimmen. Om de uitdagingen na de aardbeving aan te pakken dient de nieuwe Haïtiaanse regering met spoed en samen met de internationale gemeenschap de voorwaarden te scheppen waaronder mensen de daklozenkampen kunnen verlaten en hun bestaan weer kunnen opbouwen.

Luisteren naar het Haïtiaanse volk

De Haïtiaanse overheid dient vooruitgang te boeken met kritieke zaken die primair háár verantwoordelijkheid zijn. Zij dient juridische kwesties te beslechten, die momenteel het herstel van huizen en de verwijdering van puin bemoeilijken. Zij dient ook stappen te nemen om mensen naar hun gemeenschappen te laten terugkeren en om huizen te bouwen op bestaande of andere geschikte locaties.

De regering van Haïti zou bij voorrang een plan voor de lange termijn moeten ontwikkelen en investeringen doen die mensen aan het werk zetten waardoor zij ook vaardigheden opdoen. Dit zou zich kunnen richten op arbeidsintensieve projecten voor infrastructuur, zoals watertoevoer en wegenbouw. Zij dient ook sociale programma's uit te voeren, zoals geldschenkingen en microkredieten, die zowel het welzijn op de korte termijn veilig stellen als economische activiteiten genereren. Donoren dienen dergelijke programma's te steunen en er prioriteit aan te geven.

In Haïti zijn de macht, de besluitvorming en de rijkdom geconcentreerd in de hoofdstad Port-au-Prince, voornamelijk in handen van weinigen. De politieke en economische decentralisatie van het land dient verdiept

en versneld te worden, zodat plaatselijke overheden plaatselijke problemen kunnen oppakken. Na de betwiste verkiezingen van november 2010 dient dit gecombineerd te worden met actie om op elk niveau de corruptie terug te dringen, vertrouwen op te bouwen tussen de burgers van Haïti en de overheid en ervoor te zorgen dat de overheid beter optreedt en verantwoording aflegt aan gemeenschappen. Donoren, VN-organisaties en NGO's dienen met lokale overheden samen te werken en dit pad te steunen.

Sommige onderdelen van de Haïtiaanse overheid werken meer efficiënt. De nationale overheidsdienst voor drinkwater en sanitaire voorzieningen (DINEPA, *Direction Nationale d'Eau Potable et d'Assainissement*), evenals bepaalde afdelingen van een aantal ministeries, zoals gezondheidszorg en landbouw, en heel veel plaatselijke burgemeesters, hebben laten zien dat er overheidsinstellingen zijn die in staat zijn een leidende rol in de wederopbouw op zicht te nemen.

De stem van Haïtianen die in armoede leven wordt zelden gehoord bij besluiten waarvan hun leven direct afhankelijk is. De Haïtiaanse overheid én de internationale gemeenschap dienen de bevolking van Haïti te consulteren, goed te informeren en te betrekken bij nationale plannen en programma's voor wederopbouw. Vrouwen moeten deel uitmaken van dit proces. De deelname van vrouwen aan besluitvorming op elk niveau is van fundamenteel belang om macht, burgerschap en democratie om te vormen. De overheid moet meer doen om de inspanningen van miljoenen gewone Haïtiaanse mannen en vrouwen te steunen in hun dagelijkse strijd om hun leven en dat van hun kinderen te verbeteren.

Ondermijnen van de Haïtiaanse staat

De internationale gemeenschap heeft niet genoeg gedaan ter ondersteuning van goed bestuur en effectief leiderschap in Haïti. Veel hulporganisaties negeren bij de hulplevering nog steeds de lokale en nationale overheden, terwijl donoren hun eigen acties niet coördineren of de bevolking en sleutelministeries onvoldoende raadplegen wanneer zij besluiten nemen die Haïti's toekomst bepalen.

Onder druk van de internationale gemeenschap heeft de regering in april 2010 de tijdelijke herstelcommissie van Haïti (IHRC, *Interim Haiti Recovery Commission*) opgezet. Deze commissie is terecht opgedragen de coördinatie te verbeteren, de staatscapaciteit op te bouwen en donoren en overheden samen te brengen om tezamen het wederopbouwproces te leiden.

Maar na flinke druk van de VS² heeft de IHRC tot nu toe nagelaten deze rol te vervullen. De IHRC zou meer moeten doen om de Haïtiaanse ministeries, lokale overheden en de bevolking te betrekken bij de planning en uitvoering van projecten³. Momenteel mogen slechts twee vertegenwoordigers van Haïtiaanse maatschappelijke organisaties, beiden zonder stemrecht⁴, de vergaderingen van de commissie bijwonen.

Donoren moeten het 'woekerende bilateralisme'⁵ en het vaak tegenstrijdige beleid en prioriteiten die de IHRC teisteren, beëindigen. Zij moeten ook onderling hun werk strakker coördineren om gaten in de financiering of dubbele financiering te voorkomen. Zo is er bijvoorbeeld geld beschikbaar gesteld voor tijdelijk huisvesting, maar is er bijna geen geld gereserveerd voor puin ruimen.

Donorregeringen moeten ook hun toezeggingen gestand doen en hun beloftes houden om Haïti weer op te bouwen. In november 2010 melde de speciale VN-gezant voor Haïti dat slechts 40 procent van het voor 2010 toegezegde geld is uitgekeerd⁶.

Hoe zwak de Haïtiaanse overheid ook is, zij is de soevereine macht wiens betrokkenheid cruciaal is voor het succes van noodhulp, wederopbouw en ontwikkeling in Haïti. Na de verdeeldheid zaaiende algemene verkiezingen wordt de nieuwe regering geconfronteerd met een enorme taak. Maar zij krijgt ook een historische kans met het verleden te breken en een betere toekomst voor Haïti op te bouwen. Daartoe moeten nationale en internationale donoren hun inspanningen verdubbelen om de capaciteit, het beleid en de verantwoording van de staat, lokaal en nationaal, te versterken. Een 'republiek van NGO's'⁷, noch een 'schaduw-bewind' bestaande uit donoren en internationale financiële instellingen, levert duurzame oplossingen voor de bevolking.

Aanbevelingen

De nieuwe Haïtiaanse regering dient:

- ... echt politiek leiderschap te vertonen in de wederopbouw van het land, onder andere met openbare werken die banen scheppen en mensen vaardigheden bijbrengen; met steun aan dakloze gezinnen voor terugkeer naar hun huizen of voor hervestiging; met de uitvoering van programma's voor sociale bescherming, zoals geldschenkingen en microkredietprogramma's; en met investeringen in landbouw en Haïtiaanse bedrijven;
- ... maatregelen te nemen die corruptie terugdringen en de verantwoording verbeteren, en die de decentralisatie van macht naar lokale overheden versnellen.

Internationale donorregeringen, de VN, en internationale NGO's dienen:

- ... nauwer en effectiever met de Haïtiaanse overheid samen te werken, haar capaciteiten te versterken en de prestaties van ministeries te verbeteren;
- ... als donoren meer geld vrij te geven dat in maart 2010 tijdens de conferentie in New York werd toegezegd, en de transparantie over toezeggingen en overmakingen te verbeteren. Zij dienen veel nauwer met elkaar samen te werken en hun beleid en prioriteiten te harmoniseren.
- ... als belangrijke belanghebbenden, zoals Bill Clinton, met spoed het functioneren van de IHRC onder de loep te nemen en een snellere nakoming van het mandaat zeker te stellen.

De overheid van Haïti, donorregeringen, de VN en internationale NGO's, dienen:

- ... Haïtiaanse burgers te consulteren, te informeren en actief te betrekken bij de wederopbouw van hun land, en ervoor te zorgen dat herstelprogramma's de eerste behoeften van de bevolking weespiegelen.

Inleiding

Vóór de aardbeving van januari 2010 was Haïti niet alleen het armste land op het westelijk halfrond, maar had het ook de meest ongelijke inkomensverdeling. Het aanpakken van de behoeften van de mensen na de aardbeving is een enorme opgave, te meer doordat veel getroffen en al geen fatsoenlijk huis of echt werk hadden.

Sinds januari 2010 is de aandacht van de wereld vooral gericht op de ongeveer één miljoen mensen die in de kampen in en rond de hoofdstad Port-au-Prince zitten. Deze mensen wonen echter pal naast nog eens één miljoen mensen die in de krottenwijken proberen te overleven, vaak onder nog slechtere omstandigheden. In deze situatie trekken mensen naar de kampen waar betere of gratis basisvoorzieningen zijn, zoals water en sanitaire voorzieningen. Veel mensen kunnen de kampen pas verlaten als de regering en internationale hulporganisaties investeren in banen voor de aanleg van infrastructuur in hun gemeenschappen.

Op de korte termijn is het moeilijk om optimistisch te zijn over vooruitgang. Politieke instabiliteit, onrust onder de burgers en langdurige verlamming van het staatsapparaat na de verkiezingen van november 2010⁸, alsmede de cholera-epidemie die al aan 2.600 mensen het leven heeft gekost, werpen een schaduw over de naaste toekomst.

Maar vooruitgang is mogelijk. Vóór de aardbeving had Haïti een gematigde economische groei en meer politieke stabiliteit. De veiligheid was verbeterd, deels door de aanwezigheid van de VN-stabilisatiemissie in Haïti (MINUSTAH). Op de middenlange termijn kan het land de positieve ontwikkelingen alleen weer oppakken als de eigen politieke klassen en de internationale gemeenschap zich daarvoor gaan inzetten. Meer middelen en macht voor gewone Haïtianen moeten hiervan deel uitmaken.

Wanneer Oxfam uiteenzet wat er moet gebeuren, put zij uit 32 jaar ervaring in Haïti en langlopende contacten met haar lokale partners, lokale en landelijke overheden en internationale actoren. Dit verslag gaat in op de achtergrond van de chronische armoede en bestuurlijke uitdagingen die aan de aardbeving voorafgingen, op de uitdagingen waarmee nationale en internationale instellingen te maken krijgen bij de opbouw van een beter Haïti, én op de noodzaak de Haïtiaanse overheden te steunen om meer leiding te geven aan het herstelproces. Het verslag sluit af met aanbevelingen aan zowel de Haïtiaanse overheid als aan donoren, en belicht manieren om voortgang te krijgen in de sectoren waarin Oxfam actief is: huisvesting, waterleveranties en sanitaire voorzieningen, en levensonderhoud.

Vooraf aan de aardbeving: armoede en zwak bestuur

Decennia lang heeft Haïti geleden onder extreme armoede en ongelijkheid. Zwakke en veelal corrupte staatsinstellingen en misplaatst donorbeleid hebben de ontwikkeling ondermijnd. Miljoenen Haïtianen zijn extreem kwetsbaar voor natuurrampen⁹ en ziektes, zoals de recente cholera-epidemie aantoon¹⁰.

Kernfeiten¹¹

rondkomen van minder dan 2 dollar per dag (2007):	72%
geen formeel werk (2010)	80%
deel stedelijke bevolking dat in krottenwijken woont	86%
geen sanitaire voorzieningen (2008)	49% (stad) 83% (dorp)
plaats van Haïti op Human Development Index (2009)	149 van de 182
plaats van Haïti op index voor staatszwakte (2008)	129 van de 141

Slecht bestuur is de kern van de vele problemen die Haïti teisteren. Historisch is de regering niet in staat geweest te zorgen voor basisvoorzieningen, economische ontwikkeling of veiligheid voor het grootste deel van de bevolking, niet in het minst vanwege de uitgebreide corruptie en politieke instabiliteit. In Haïti concurreren vanouds informele relaties (clientélisme) en elitenetwerken met de staatstructuren. Vaak domineerden zij de formele staatsstructuren. Hierdoor werd de meerderheid van de bevolking uitgesloten en de legitimiteit van staatsinstellingen ondermijnd. Het gebrek aan mogelijkheden in Haïti heeft ook geleid tot een braindrain. Slechts weinig opgeleide en gekwalificeerde personen zijn bereid een openbaar ambt te bekleden of in het land te investeren.

In maart 2010 zei Bill Clinton dat de handelsvoorwaarden die tijdens zijn presidentschap zijn ingevoerd "misschien goed zijn geweest voor enkele boeren in Arkansas, maar niet hebben gewerkt. Een fout waar ik deel van was¹²."

Economische sancties en een geschiedenis van ongeschikte en vaak onsamenhangende donorsteun en handelsbeleid, hebben weinig bijgedragen aan ontwikkeling en een levensvatbare en functionerende staat. Tijdens de Koude Oorlog waren de regimes van vader en zoon Duvalier¹³ (1957-1986) in staat internationale hulp te verduisteren en de bevolking te terroriseren door zich als anticommunistische bolwerken neer te zetten. Halverwege de jaren 90 had de liberalisering, een eis van het Internationale Monetair Fonds en de VS, desastreuze gevolgen voor Haïtiaanse rijstboeren. Zij werden blootgesteld aan de oneerlijke concurrentie van ingevoerde gesubsidieerde Amerikaanse rijst¹⁴.

Ondanks dit falen van instellingen en donoren waren er in 2009 enige tekenen van ontwikkeling. Voor het vijfde aaneenvolgend jaar was er economische groei en daalde het aantal misdrijven zoals ontvoeringen¹⁵. Dit geeft aan dat onder de juiste omstandigheden Haïti vooruitgang kan boeken¹⁶.

Continue uitdagingen

Dit deel analyseert een aantal successen en de moeilijkste uitdagingen die zich voordeden tijdens de noodhulp en het begin van de wederopbouw. Het leidt tot een aantal concrete stappen die de regering van Haïti en de internationale gemeenschap moeten nemen.

Een succesvolle noodhulp

Meer dan 1 miljard dollar is er gedoneerd voor de noodhulp na de aardbeving, in de vorm van bilaterale hulp, particuliere giften en hulp van internationale financiële instellingen¹⁷. Deze ongekende gulheid heeft levens gered, en redt die nog steeds. Meer dan 3,5 miljoen Haïtianen hebben voedselhulp ontvangen, 700.000 mensen hebben gewerkt in in geld-voor-werk-programma's, ruim een half miljoen zeildoeken zijn verstrekt aan daklozen en 1,2 miljoen mensen beschikken nu over minstens vijf liter veilig water per dag per persoon¹⁸.

De hulporganisaties hadden problemen zich in te stellen op een ramp in een grootstedelijk gebied. De betrokkenheid van lokale en nationale overheden en hun besef dat het hún zaak is, waren beperkt. Het leiderschap van de VN is soms zwak geweest. En er zitten gaten in de verzamelde informatie en analyses¹⁹. Deze uitdagingen zijn er nog steeds en belemmeren een effectieve wederopbouw.

Challenges to reconstruction

De Haïtiaanse overheid heeft de soevereine verantwoordelijkheid om te zorgen voor noodhulp en wederopbouw, maar zet niet de daarvoor nodige stappen. Tegelijkertijd heeft de internationale gemeenschap zich te vaak gedragen op een wijze die goed bestuur en effectief leiderschap in Haïti ondermijnt.

Om de uitdagingen na de aardbeving aan te pakken, moet de Haïtiaanse regering samenwerken met donoren en internationale hulporganisaties om het puin te ruimen, beschadigde huizen te repareren, en een begin te maken met gebouwen weer op te bouwen. Zij moet ook dringend beginnen met verbetering van basisvoorzieningen, verlaging van de werkloosheid en het aanpakken van oude kwesties rond huisvesting en landrechten.

Terwijl Haïtianen zich voorbereiden op de eerste herdenking van de aardbeving, zijn bijna één miljoen nog steeds dakloos²⁰. Minder dan 5 procent van het puin is geruimd. Slechts 15 procent van de benodigde tijdelijk huisvesting is gerealiseerd. Relatief weinig permanente water- en sanitaire voorzieningen zijn aangelegd²¹.

Kader 1: Vijf belangrijke lessen uit andere rampen

1. **Snel aandacht voor levensonderhoud is cruciaal.** Snel de economie weer op gang brengen moet vanaf het begin een prioriteit zijn. Over het algemeen gaven donoren een lagere prioriteit aan levensonderhoud dan de lokale bevolking. Dit moet veranderen.
2. **Noodhulp en wederopbouw moeten gelijk op lopen.** Terwijl noodhulp levens kan redden, is meer duurzame steun nodig om van de ramp te herstellen. Noodhulp én wederopbouwhulp moeten gelijktijdig plaatsvinden. Hulporganisaties en donoren moeten na een ramp vanaf het begin beide zaken aanpakken.
3. **Betrokkenheid van de mensen ter plaatse en hun gevoel dat het hún zaak is zijn cruciaal voor het herstel.** Participatie in alle aspecten van noodhulp en wederopbouw is niet alleen op zichzelf wenselijk, maar ook aantoonbaar de effectiefste aanpak. Plaatselijke en nationale overheden moeten het proces leiden en er 'eigendom' over hebben.
4. **Vermindering van het risico op rampen is een integraal onderdeel van een effectieve aanpak.** In het verleden is dit vaak vergeten. Na een aardbeving zijn seismische analyses cruciaal voor 'beter herbouwen'. De plaatselijke kennis van bouwtechnieken en –materialen is ook erg belangrijk.
5. **Puin ruimen moet prioriteit krijgen.** Ervaringen met andere aardbevingen (bv. Kobe in Japan in 1995 en Bam in Iran in 2003) tonen het belang van snel puin ruimen, zodat de wederopbouw kan beginnen.

Veel problemen met de wederopbouw in Haïti zijn specifiek voor dit land. Toch maken de acties na andere grote natuurrampen in de hele wereld duidelijk dat herstel vele jaren gaat duren. Bijna één jaar na de aardbeving in Pakistan in 2005 bijvoorbeeld, was slechts 17 procent van de getroffen mensen met de wederopbouw van hun huizen begonnen. En de Amerikaanse regering heeft er enkele jaren over gedaan om New Orleans na de orkaan Katrina te herbouwen.

Financiering wederopbouw

In maart 2010 is in New York een internationale donorconferentie gehouden over de financiering van de wederopbouw van Haïti. Hier werd 2,1 miljard dollar toegezegd voor 2010²². Dit is cruciaal voor een succesvolle wederopbouw. Maar tot nu toe is slechts 42,3 procent van het door de 30 grootste donoren beloofde geld voor 2010 uitbetaald, volgens de speciale VN-gezant voor Haïti²³. Vertegenwoordigers van vier verschillende donoren met wie Oxfam heeft gesproken, zeggen dat de cijfers van de speciale VN-gezant onjuist waren of 'niet erg behulpzaam', omdat donoren geen beloftes hebben gedaan 'voor 2010' maar voor het herstel over verschillende jaren²⁴. De afwijkingen tussen de cijfers voor uitbetalingen die sommige donoren hebben bekendgemaakt en de cijfers van de VN-gezant werpen licht op de serieuze problemen met de algemene donorcoördinatie en met transparantie. Zonder correcte informatie over hulpstromen, hun doel en tijdstippen van betaling is het uiterst moeilijk voor de regering van Haïti om te plannen en besluiten te nemen over de wederopbouw, of voor donoren om hun beleid samenhang te geven.

Desondanks, geld alleen zal Haïti's problemen niet oplossen.

De Haïtiaanse overhead: besluiteloos, corrupt, zwak en beperkte middelen

De Haïtiaanse overhead werkte uiterst traag aan oplossingen voor cruciale problemen. Zij loste de juridische complicaties rond het herstel van huizen of het verwijderen van puin²⁵ van de straten niet op. Ze deed niets om kampbewoners te helpen terugkeren naar hun gemeenschappen of naar andere geschikte locaties.

Gezien Haïti's lange geschiedenis van institutionele zwaktes verbaast dit niet. De Haïtiaanse staat werd geteisterd door verdeelde en vaak gewelddadige partijpolitiek en corruptie. Veel staatsinstellingen worden traditioneel gedomineerd door een beperkt aantal machtige elites. In de woorden van een donormedewerker: "De regering zit klem tussen de behoeften en wensen van de bevolking aan de ene kant, en de belangen van de 'grote families' aan de andere kant."²⁶ De recente onrust bij de verkiezingen en vermeende fraude illustreren deze voortdurende uitdagingen.²⁷

De aardbeving heeft bestaande institutionele zwaktes verergerd. Meer dan 20 procent van de ambtenaren kwam om en de meeste ministeries en openbare gebouwen (waaronder het presidentiële paleis, parlement en rechtbanken) raakten beschadigd of werden vernield. Bij veel instellingen doen nog steeds de basisvoorzieningen het niet die nodig zijn om hun werk te doen. Er is bijvoorbeeld onvoldoende ruimte voor kantoren en vergaderingen, er zijn bijna geen communicatiemiddelen, computers of vervoersmiddelen. Donoren hadden deze problemen sneller kunnen aanpakken.

Tijdens een onderzoek onder 1.700 Haïtianen in maart 2010 vertelden mensen aan Oxfam dat de overheid, samen met de internationale gemeenschap, prioriteit moet geven aan werkgelegenheid, onderwijs en huisvesting²⁸.

Een vrouw van 38 die onder plastic zeil woont in het kamp Pétienville Golf Club, was heel duidelijk over wat zij van de overheid nodig heeft. "De regering moet ons een fatsoenlijke plek geven om te wonen, want wanneer het regent is het een ramp," zei zij. Dezelfde vrouw benadrukte ook het belang van onderwijs: "Wanneer je niet kunt lezen en schrijven, heb je het heel moeilijk. Je kunt niks zelf doen, zelfs geen handtekening plaatsen."

Maar met de juiste hulp van de internationale gemeenschap zijn er maatregelen die de regering van Haïti kan nemen. Gezien de behoeften zou de regering op de korte termijn geschikte sociale beschermingsprogramma's moeten opstellen voor stedelingen en plattelanders, zoals geldschenkingen en microkredieten voor de armste mensen. Zij moet ook investeren in basisgezondheidszorg en onderwijsvoorzieningen, en een werkgelegenheidsplan maken dat mensen aan het werk zet en hun vaardigheden opbouwt in projecten die bijdragen aan het herstel en de wederopbouw.

In Haïti zijn macht en besluitvorming, alsmede welvaart en banen, geconcentreerd in Port-au-Prince. Een politieke commentator merkte op dat in de regering de besluitvorming dermate gecentraliseerd is dat ministers "zelfs beslissingen nemen over hun chauffeurs en schoonmakers."²⁹ In de huidige situatie krijgen burgemeesters en gemeentes, die zouden kunnen bijdragen aan de wederopbouw van hun gemeenschappen, niet de middelen die zij daarvoor nodig hebben.

De regering van Haïti heeft een aantal positieve stappen gezet naar politieke, demografische en economische decentralisatie. Maar er is meer nodig voor een effectief en transparant proces. Zo moeten er betere methoden komen voor monitoring en feedback en een goed systeem voor rapportage over begrotingen en uitgaven. Op lokaal niveau moet de accountantscontrole op hulpstromen worden versterkt. Dit helpt om de toewijzing en uitgave van middelen transparant te maken.

Wil zij het bestuur verbeteren, dan dient de Haïtiaanse regering maatregelen te nemen tegen corruptie en vóór een betere verantwoording. Mensen moeten de gelegenheid krijgen beleidsbeslissingen die hun leven raken, beter te beïnvloeden. De regering van Haïti dient meer te consulteren, te informeren en Haïtiaanse burgers te betrekken bij de wederopbouw van hun land. De actieve deelname van vrouwen aan besluitvorming op elk niveau moet hier onderdeel van zijn.

Succesvolle ministeries

Verbetering van het functioneren van de staat is belangrijk én mogelijk. De nationale overheidsdienst voor water en sanitaire voorzieningen (DINEPA, *Direction Nationale d'Eau Potable et d'Assainissement*) heeft een sterke en competente leiding. Zij heeft een zekere mate van onafhankelijkheid van machtige gevestigde belangen, die bij veel andere ministerie ontbreekt. Dit is deels het gevolg van de uitgebreide financiële en technische hulp die DINEPA van een aantal donoren en internationale hulporganisaties heeft ontvangen³⁰. Oxfam bijvoorbeeld werkt met succes samen met DINEPA aan het herstel van waterleveranties en sanitaire voorzieningen, terwijl zij tegelijkertijd de eigen capaciteit van DINEPA om deze diensten te leveren verhoogt³¹.

Afdelingen van de ministeries van gezondheidszorg en landbouw kregen lof van een aantal internationale NGO's en VN-organisaties waarmee Oxfam sprak³². De dienst voor coördinatie van de voedselzekerheid (CNSA, *Coordination nationale de sécurité alimentaire*), die onder het ministerie van landbouw valt, hield vanaf de aardbeving effectief de markt- en voedselprijzen in de gaten, en de gevolgen ervan voor voedselzekerheid³³. Eensgelijks werkte een dienst (UCS, *Unité communale de santé*) van het ministerie van gezondheidszorg effectief samen met Oxfam in Artibonite om de uitbraak van cholera aan te pakken.³⁴

Kader 2: Oxfam's werk met het Nationale Directoraat voor Burgerbescherming (DCP)

Als onderdeel van het Nationale Rampenrisicobeheer en Plan van Aanpak (NDRMRP)³⁵ werkten Oxfam en andere internationale NGO's samen met het Nationale Directoraat voor Burgerbescherming (DCP), een plaatselijk netwerk ter voorbereiding op en aanpak van rampen dat onder het ministerie van binnenlandse zaken valt. Oxfam heeft enkele jaren lang training en financiële steun geleverd aan het DCP. Donoren en hulporganisaties, waaronder Oxfam, kunnen veel meer doen om bij DCP de capaciteit op te bouwen om toekomstige rampen aan te pakken.

Sommige burgemeesters werken lokaal onvermoeibaar voor hun gemeenschappen. Samen met het Directoraat voor Burgerbescherming (DCP) hebben zij na de aardbeving mensen geholpen een veilig heenkomen te vinden, bijvoorbeeld met locaties waar daklozen onderdak konden vinden en mensen in nood zich konden registreren.

Donoren negeren de Haïtiaanse regering en het volk

“Het is verleidelijk om op oude gewoontes terug te vallen – langs de regering heen werken en niet samen als partners, of financiering van een reeks verspreide goed bedoelde projecten in plaats van de diepere investeringen voor de lange termijn, die Haïti nu nodig heeft. We kunnen niet bouwen op strategieën die hebben gefaald.”

De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Hilary Clinton, maart 2010.³⁶

Door de jaren heen hebben de meeste donoren niet veel gedaan aan het gebrek aan capaciteit en daadkracht bij de Haïtiaanse regering. In plaats daarvan reageerden sommige donoren en regeringen te vaak zó dat het de institutionele zwaktes verergerde en het volk van Haïti negeerde. Sinds de jaren 80 neigde de donorgemeenschap ertoe om hulp direct via de VN en Haïtiaanse en internationale NGO's te verlenen, om zo de corrupte en inefficiënte staatsstructuren te omzeilen. Maar dit heeft op zijn beurt het vermogen van de staat om te functioneren ondermijnd. Om een Haïtiaans vakbondslid te citeren: De internationale gemeenschap "vraagt waarom de regering zwak is, maar zij vragen nooit wat zij doet om haar te versterken, of hoe zij haar verzwakt heeft."³⁷

Het nationale wederopbouwprogramma (APNRD)³⁸ en de tijdelijke herstelcommissie van Haïti (IHRC) zijn in dit opzicht vooral tegen problemen aangelopen. Het actieplan³⁹ werd in maart 2010 gemaakt. Terwijl er wat consultatie is geweest in voorbereidingsbijeenkomsten, waaronder een conferentie van twee dagen in Santo Domingo in de Dominicaanse Republiek, had de Wereldbank het meeste voorwerk reeds gedaan. Privé gaven donormedewerkers toe dat het proces van boven was opgelegd, geen consultaties insloot, en niet door de regering en de bevolking als hún zaak werd ervaren⁴⁰. Volgens een Haïtiaanse hoogleraar “waren de burgers van Haïti niet betrokken bij het APNRD en heeft het zelfs onze goedkeuring niet.” In een Oxfam-onderzoek steunde slechts 17,5 procent van de respondenten het actieplan; de overigen vonden dat het niet hun eerste behoeften weerspiegelde⁴¹.

Onder druk van de internationale gemeenschap, vooral van de VS, werd op 15 april 2010 de IHRC opgezet⁴². De doelstelling is een verbeterde consultatie, planning en gezamenlijke besluitvorming tussen de overheid en donoren om het actieplan uit te voeren. In de praktijk heeft dit tot nu toe het goedkeuren van projectvoorstellen ingehouden⁴³. Een van de hoofddoelstellingen is om de technische capaciteit van Haïtiaanse ministeries te versterken⁴⁴. Maar volgens een hogere adviseur van de president heeft het opzetten van de IRHC “juist het tegenovergestelde bereikt”⁴⁵.

Bijvoorbeeld, terwijl de IHRC gedetailleerde plannen kon maken voor de herbouw van huizen onder het 'Cluster voor terugkeer naar de wijk en herbouw van huizen'⁴⁶ werden vertegenwoordigers van relevante ministeries (zoals van sociale zaken) niet betrokken bij de ontwerpfase. Dit leidde tot ernstige vragen of de regering wel de 'baas' was van de strategie⁴⁷.

Terwijl de regering naast donoren verantwoordelijk is voor de beoordeling en goedkeuring van projecten, heeft zij niet het personeel en de technische capaciteit om deze taak effectief uit te voeren⁴⁸. De commissie heeft het vaak erger gemaakt door te veel projectvoorstellen te laat op te sturen, waarbij veel documenten ook nog eens alleen in het Engels beschikbaar zijn⁴⁹.

Bovendien faalde de IHRC om haar doelstellingen te behalen, zoals aangetoond door het feit dat donoren hun acties nog steeds niet onderling coördineren. Er is een bijzonder groot aantal internationale actoren aanwezig in Haïti. Sterke coördinatie had daarom een van de topprioriteiten moeten zijn. In plaats daarvan meldde een politiek commentator in Haïti dat het IHRC wordt geteisterd door 'losgeslagen bilateralisme', waardoor er gaten ontstonden en donorprojecten dubbel werden uitgevoerd.

Een donorvertegenwoordiger vertelde Oxfam: "De Commissie doet haar werk niet. Hoe moet de (Haïtiaanse) overheid daadkracht tonen wanneer zij 100 verschillende en tegenstrijdige plannen van donoren ontvangt?"⁵⁰

De IHRC moet dus meer de Haïtiaanse regering erbij betrekken, maar ook meer ondernemen om de bevolking voldoende te consulteren en haar te informeren over de rol, prioriteiten en beslissingen van de commissie. Momenteel zijn er slechts twee vertegenwoordigers, zonder stemrecht, van Haïtiaanse maatschappelijke organisaties⁵¹ die de vergaderingen van de commissie mogen bijwonen. Het feit dat documenten niet beschikbaar zijn in het Creools heeft niet bijgedragen aan de opbouw van vertrouwen tussen de commissie en het volk. Daarnaast moet de commissie nog een contactpersoon voor NGO's werven, die ervoor verantwoordelijk is dat de IHRC NGO's erbij betreft⁵².

Rol van NGO's en de VN

Nationale en internationale NGO's en VN-organisaties hebben een lange en complexe historie in Haïti. In het verleden beheerden zij veel van het onderwijs, de gezondheidszorg en sociale voorzieningen in het land. Momenteel richten velen zich op noodhulp en herstel. Deze organisaties zouden meer verantwoording moeten afleggen en veel meer moeten doen om de capaciteiten van de bevolking en de Haïtiaanse staat te versterken, zodat die verantwoordelijkheid kunnen nemen voor basisvoorzieningen.

Honderdduizenden kwetsbare mensen krijgen gratis voorzieningen als gezondheidszorg, onderwijs en water. Dit redt levens, maar heeft ook negatieve gevolgen voor de kleine Haïtiaanse particuliere bedrijven en personen die traditioneel veel van deze diensten leveren. Een aantal klinieken, scholen en kleine bedrijven zijn al failliet gegaan. Internationale NGO's en VN-organisaties moeten meer doen om deze leveranciers van diensten in het wederopbouwproces op te nemen.

Sinds de aardbeving is de coördinatie met en steun aan de Haïtiaanse overheid vaak slecht geweest. Het ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP) probeerde in mei 2010 om verantwoordelijkheid voor het beheer van het Cluster Vroeg Herstel – de coördinatiestructuur verantwoordelijk voor steun aan terugkeer en hervestiging en de levering van basisvoorzieningen en levensonderhoud – over te dragen

aan de Haïtiaanse regering. Het UNDP had echter meer moeten doen om ervoor te zorgen dat de vertegenwoordigers van de overheid die verantwoordelijk zijn voor het beheer van het cluster, beschikten over de nodige capaciteiten, materiaal en coördinatievaardigheden om hun werk te kunnen doen. Nu was het resultaat dat dit cruciale coördinatiemechanisme binnen twee maanden na overdracht ineens stortte en het cluster pas weer in november bijeenkwam, wederom onder leiding van het UNDP⁵³.

Elders hebben VN-organisaties en sommige NGO's bestaande overheidslichamen gekopieerd of volledig genegeerd⁵⁴. Zo werkt de VN-organisatie OCHA (coördinatie oor humanitaire zaken) niet nauw samen met de DCP, het plaatselijke netwerk verantwoordelijk voor rampenplanning en noodhulp bij rampen⁵⁵. OCHA reageerde in september 2010 op een tropische storm en bereidde zich in november voor op de orkaan Thomas, met een noodhulpcentrum dat parallel aan het bestaande DCP-kantoor werkte⁵⁶.

Terwijl de door de VN geleide technische coördinatiebijeenkomsten in de eerste weken na de aardbeving hebben bijgedragen aan een verbeterde informatie-uitwisseling en coördinatie tussen hulporganisaties, moeten de clusters nu nauwer met bestaande coördinatiestructuren van de overheid samenwerken, om te zorgen voor de betrokkenheid van de regering in besluitvorming over het herstel⁵⁷.

Oxfam heeft met een aantal plaatselijke en landelijke overheden gesproken, die zeiden dat zij zich vaak buitengesloten voelden van de humanitaire besluitvorming en coördinatie. In sommige gevallen voelden lokale overheden zich ondermijnd door donoren en hulporganisaties. Die consulteerden hen niet voldoende over de uitvoering van hulp⁵⁸. Men vermoedt dat enige duizenden NGO's werken in Haïti, maar slechts 450 zijn formeel geregistreerd en slechts 150 NGO's sturen regelmatig verslagen naar het ministerie van planning⁵⁹. Dit is deels omdat de registratie zoals die nu loopt, verschillende jaren in beslag kan nemen.

Een kans op een nieuw Haïti: duurzame oplossingen voor huisvesting, water en sanitaire voorzieningen, en voor het bestaan van mensen

Dit onderdeel verkent de stappen om het herstel op gang te brengen in sommige sleutelsectoren waar Oxfam werkt: huisvesting, water en sanitaire voorzieningen, en middelen van bestaan.

a) Huisvesting, terugkeer en hervestiging

De aardbeving had verwoestende gevolgen voor de huisvesting: 105.000 huizen werden vernield en 208.000 beschadigd. Er ontstond naar schatting 20 miljoen kubieke meter puin, ofwel een rij vrachtwagens die bumper aan bumper de helft van de aarde omcirkelt. Meer dan 1,3 miljoen mensen moesten een tijdelijk onderkomen zoeken in 1.300 aparte kampen⁶⁰, terwijl meer dan 500.000 mensen hun toevlucht hebben gezocht bij familie en vrienden buiten de hoofdstad.⁶¹

Belemmering voor terugkeer uit de kampen en herhuisvesting

Nog maar weinig beschadigde huizen zijn hersteld en slechts 15 procent van de benodigde nieuwe tijdelijke basisonderkomens is al gebouwd⁶³. Met als resultaat dat meer dan een miljoen mensen de kampen nog niet heeft kunnen verlaten voor permanent onderdak⁶⁴. Dit is vooral het gevolg van het gebrek aan banen. Zonder werk kunnen de meeste mensen niet terugkeren naar gehuurde huisvesting, hun huizen herstellen of nieuwe bouwen.

Volgens de VN-Habitat: "De meeste donoren geven geen prioriteit aan middelen van bestaan, puin ruimen en het herstel van bestaande huizen." Vóór de aardbeving huurde 60 procent van de huidige kampbewoners hun huis of het land⁶⁵. Door dalende inkomens en stijgende prijzen, veroorzaakt door de vernielingen van de aardbeving, kunnen veel van deze mensen zich niet langer de huur veroorloven. Maar de kampen blijven gratis water, sanitaire voorzieningen, gezondheidszorg en andere diensten bieden. Zulke diensten waren vaak niet beschikbaar in de wijken waar de mensen vóór de aardbeving woonden, met name op het platteland. Veel kampbewoners kunnen daarom alleen terugkeren wanneer er in hun gemeenschappen wordt geïnvesteerd en er genoeg werk is om de huur te betalen.

"We wonen nog steeds in tenten, ruim negen maanden na de aardbeving. We zijn aan ons lot overgelaten. De overheid heeft ons vergeten," zegt een bewoner van het kamp Corail, buiten Port-au-Prince⁶². Een vrouw ergens in de dertig, die met haar vijf kinderen in een kamp woont, sprak over haar grootste behoefte: "Geef ons geld, dan kunnen wij een handeltje of een bedrijfje starten, het kamp verlaten en een nieuw huis vinden."

De resterende 40 procent van de kampbewoners had voor de aardbeving hun huis of land in eigendom, maar veel van die huizen zijn vernield. Niet alleen is er een gebrek aan middelen en vaardigheden om ze veilig te herbouwen, er is tot nu toe ook minder dan vijf procent van het puin geruimd⁶⁶, waardoor de ruimte voor herbouw beperkt is. Terwijl donoren gulle financiering verschaffen voor basisonderdak⁶⁷, wordt weinig geld ter beschikking gesteld om op grote schaal het puin te verwijderen⁶⁸. Bijgevolg zijn nog geen systematische en gemechaniseerde werkwijzen uitgetoet in de meeste wijken van Port-au-Prince⁶⁹. Met het *Centre Nationale des Equipements* (CNE)⁷⁰ kan de regering van Haïti dit proces steunen door plaatsen voor puinopslag aan te wijzen en samen met donoren prioriteit te geven aan het puin ruimen, met name in informele wijken.

Er is ook niet genoeg geld voor de reparatie van bestaande huizen. VN-Habitat raamt dat, 10 maanden na de aardbeving, er minder dan 10 miljoen dollar is gegaan naar de reparatie van huizen, deels omdat donoren geen VN- of NGO-partners hebben met voldoende technische vaardigheden hiervoor. Prioriteit geven aan de reparatie van huizen zou echter honderdduizenden mensen in staat hebben gesteld binnen enkele maanden na de ramp naar huis terug te keren⁷¹.

Vooruitgang met hervestiging en terugkeer

Sommige NGO's en particuliere aannemers aarzelen om beschadigde huizen te herstellen of af te breken of basisonderkomens te gaan bouwen, doordat een formeel bewijs van land- of huiseigendom ontbreekt. Verschillende organisaties hebben echter aangetoond dat landeigendom geen groot obstakel voor bouwen hoeft te vormen.

De Cooperative Housing Foundation (CHF), een internationale hulporganisatie werkzaam in Haïti, heeft met succes samengewerkt met gemeentelijke overheden en lokale gemeenschapsgroepen in Port-au-Prince, Leogane, Petit-Gôave en Gressier, om pacht en huiseigendom van vóór de aardbeving vast te stellen en goedkeuring te krijgen voor de afbraak van ernstig beschadigde gebouwen. Zij zijn niet altijd juridisch bindend, maar deze overeenkomsten worden erkend door de gemeenschappen en plaatselijke leiders. Met als resultaat dat 4.000 onderkomens zijn gebouwd. Soortgelijke werkwijzen, gecombineerd met gereedschappen en training door andere NGO's, hebben mensen in staat gesteld om te beginnen met de reparatie van hun huizen of de bouw van basale huizen.

Kader 3: Werk buiten kampen om ontwrichting te voorkomen

In een dorp nabij Gressier – minder dan anderhalve kilometer van een kamp waar Oxfam water, toiletten en douches heeft geïnstalleerd – konden veel gezinnen in hun gemeenschap blijven en op hun eigen stukken land. Oxfam steunt mensen in hun gemeenschappen om hen te helpen er te blijven en niet naar een kamp te verhuizen.

De Europese Unie⁷² financiert VN-Habitat en de Emergency Architects' Foundation om daklozen die voorheen in Carrefour Feuilles woonden,

te helpen naar hun wijken terug te keren. In samenwerking met Oxfam en onze Haïtiaanse NGO-partners zorgt het project voor trainingen om de capaciteiten van lokale overheden en vertegenwoordigers van de gemeenschappen te versterken zodat zij de lokale risico's in kaart kunnen brengen, plannen kunnen maken voor puin ruimen, nieuwe mogelijkheden voor levensonderhoud kunnen scheppen en landrechten kunnen verduidelijken door het landeigendom van vóór de aardbeving te registreren. Deze en andere projecten voor capaciteitsopbouw moeten uitgebreid worden om ervoor te zorgen dat Haïtianen de benodigde vaardigheden hebben om hun stadsplanning en bouw te verbeteren.

Als mensen de kampen verlaten dienen donoren en hulporganisaties zich minder te richten op formele oplossingen van complexe landrechtkwesaties voordat zij beginnen met de bouw en reparatie van huizen. In plaats daarvan zijn meer flexibele werkwijzen nodig, zoals hierboven omschreven. Donoren en hulporganisaties dienen hun inspanningen te richten op meer participatie van de gemeenschap bij het vaststellen van de huisvestingsstatus van mensen vóór de aardbeving. Donoren en hulporganisaties moeten hen met betere training en gereedschap begeleiden naar een kwaliteit van huisvesting die aardbevingen beter kan weerstaan. Voor mensen die vóór de aardbeving op gevaarlijke plekken woonden, zoals steile hellingen of de bodem van ravijnen, dient de overheid, met de steun van donoren, nieuwe plaatsen aan te wijzen die veilig en economisch levensvatbaar zijn⁷³.

b) Water, sanitaire voorzieningen en hygiënevoorlichting (WASH)

De sector water en sanitaire voorzieningen heeft decennia lang geleden onder wanbeheer, ontoereikende technische expertise en een gebrek aan middelen. Ondanks recente verbeteringen, vooral na de oprichting van DINEPA in 2009, heeft slechts 30 procent van Port-au-Prince de beschikking over gemeentelijke waterlevering, en slechts 50 procent van de stad heeft de beschikking over toiletten. Slechts 52 procent van het afval in groot Port-au-Prince wordt opgehaald⁷⁴. De vervallen staat en slechte geografische spreiding van Haïti's infrastructuur voor water en sanitaire voorzieningen is verantwoordelijk voor de ernst van de cholera-epidemie, die in oktober 2010 begon.

In de dagen en weken na de aardbeving hadden meer dan één miljoen mensen, waaronder zij die niet in kampen woonden, de beschikking over schoon water en toiletten gekregen, dankzij het werk van DINEPA en hulporganisaties⁷⁵. Maar veel van dit water wordt nog steeds met tankwagens aangevoerd en is erg duur⁷⁶.

Uitdagingen in de bouw van een duurzame infrastructuur

De grootste belemmering om meer permanente water- en sanitaire voorzieningen te bouwen is het ontbreken van een duidelijke oplossing voor de terugkeer of hervestiging van kampbewoners, zoals hierboven beschreven. Net zoals speelt met huizen, zijn bij de kampen de grondeigenaren terughoudend geweest met toestemming aan

hulporganisaties om meer duurzame voorzieningen aan te leggen voor water en sanitaire voorzieningen, bang dat de daklozen zich permanent op hun land gaan vestigen. Op een locatie weigerde de landeigenaar Oxfam toestemming om toiletten te bouwen als er geen waarborg was dat alle kampbewoners in december 2011 de locatie zouden hebben verlaten – een waarborg die Oxfam niet wilde of kon afgeven.

Vooruit

In sommige gevallen werkte Oxfam nauw samen met de lokale overheden om conflicten over land op te lossen. In het kamp Marassa zat zij samen met de burgemeester in onderhandelingen over landgebruik en over de mogelijkheid om een meer duurzame infrastructuur voor water en sanitaire voorzieningen aan te leggen⁷⁷. Ook in het kamp Corail heeft Oxfam samengewerkt met de lokale en landelijke overheden, waaronder de burgemeester, DINEPA en het ministerie van binnenlandse zaken om goedkeuring te krijgen voor de uitbreiding van waterleidingen. Eenmaal gebouwd zullen de leidingen door DINEPA beheerd worden, die daarvoor technische training en financiële steun van Oxfam heeft gekregen.

Wil Haïti in de toekomst een crisis in de openbare gezondheid voorkomen, zoals de huidige cholera-epidemie, dan zal de regering, met steun van de internationale gemeenschap, haar investeringen in een infrastructuur voor basale, betaalbare en veilige water- en sanitaire voorzieningen flink moeten opvoeren, ook op het platteland. De ruim 100 miljoen dollar van de Spaanse regering aan DINEPA voor technische en financiële hulp op lange termijn, is een positieve stap in de juiste richting.

Kader 4: Oxfam's aanpak van cholera in Artibonite

De burgemeester en de plaatselijke afdeling van het ministerie van gezondheid, de *l'Unité Communale de la Santé* (UCS), waren vanaf het begin dat in oktober de behoeften werden vastgesteld, betrokken bij de aanpak van cholera in Artibonite. Oxfam levert het geld voor 45 personeelsleden en voor de training van nog eens 45 personeelsleden van UCS. Oxfam heeft ook een specialist in hygiënevoorlichting uitgeleend om de lokale overheden te begeleiden bij de productie en distributie onder de plaatselijke bevolking van geschikt voorlichtingsmateriaal ter preventie van cholera. Doel is cholera te voorkomen, terwijl de capaciteiten van lokale overheden en de zorginstellingen worden versterkt om leiding te geven aan de preventie van ziektes.

c) Middelen van bestaan en werk

De aardbeving liet ruim één miljoen mensen achter met een dringende behoefte aan voedsel en water. Zij vernietigde ook duizenden bedrijven en veroorzaakte een ernstige daling in de landbouwproductie. Met als resultaat dat veel mensen hun banen en middelen van bestaan zijn kwijt geraakt. De totale economische kosten van de aardbeving, inclusief verloren inkomens, wordt geraamd op meer dan 3 miljard dollar⁷⁸.

Successen in voedselvoorziening

In de eerste weken en maanden na de aardbeving hebben hulporganisaties aan 3,5 miljoen Haïtianen voedsel en geld gegeven, terwijl duizenden werk vonden in 'geld-voor-werk-programma's'. Sinds het begin van de noodhulp echter hebben organisaties geworsteld met wat te doen ná de geld-voor-werk-projecten en met de overgang van noodhulpprogramma's naar meer duurzame activiteiten. Terwijl geld-voor-werk-projecten zorgden voor broodnodig geld voor duizenden mensen, en via hen de plaatselijke economie heeft gestimuleerd, voorzien dergelijke projecten niet in werkzekerheid voor de lange termijn, die Haïtianen nodig hebben.

Vooruit

*Een dakloze vrouw van in de 50 vertelt Oxfam: "We willen niet voor altijd afhankelijk blijven van de internationale hulp. We willen onze eigen bedrijven beginnen."*⁷⁹

Het wederopbouwproces moet prioriteit geven aan het stimuleren van duurzaam levensonderhoud en mensen helpen in hun onderhoud te voorzien. Alhoewel een aantal hulporganisaties actief werkgelegenheidsprojecten opzetten, vaak op een innovatieve en creatieve wijze met ruimte voor schaalvergroting, dienen deze organisaties actievere partners van de overheid te worden. Zij dienen ook samen te werken met bedrijven om duurzame inkomensvormende activiteiten op te zetten. Donoren kunnen dit mogelijk maken door flexibelere financiering te geven. Het hoofd van een internationale NGO met wie Oxfam sprak, zei dat door donoren opgelegde beperkingen zijn organisatie heeft gedwongen om meer geschikte en duurzame projecten voor levensonderhoud als geld-voor-werk-programma's te verhullen om gebruik te kunnen blijven maken van donorgeld.

Kader 5: Steun voor middelen van bestaan

Fonkoze is de grootste instelling voor microfinanciering van Haïti. Zij werkt vooral op het platteland. Fonkoze heeft arme en ongeletterde vrouwen geholpen hun eigen bedrijfjes te beginnen. Gedurende twee jaar ontvingen de vrouwen een maandsalaris om het onderwijs van hun kinderen te betalen en hun bezigheden voor het levensonderhoud te ondersteunen. Fonkoze zorgt ook voor training in het beheer van kleine bedrijven, zoals kippen houden, en training in het beheer van kleine leningen. Het programma is voor meer dan 95 procent succesvol, waardoor duizenden vrouwen de extreme armoede hebben kunnen verlaten⁸⁰. Oxfam werkt samen met Fonkoze om een soortgelijke methode in stedelijke gebieden toe te passen. Dit en andere microkredietprogramma's, zoals die uit Bangladesh, kunnen methoden opleveren voor projecten voor duurzame middelen van bestaan in Haïti.

Voor een welvarend Haïti zijn duurzame economische groei en meer buitenlandse en binnenlandse investeringen in Haïtiaanse bedrijven nodig. De economie moet ook gediversifieerd worden (grotere verscheidenheid van producten) en het zakelijke klimaat moet beter door onder meer eenvoudige procedures voor registratie van nieuwe bedrijven. Dit zal veel grotere effecten hebben dan verspreide en relatief kleinschalige inkomensvormende initiatieven van NGO's, ongeacht de grote waarde die zij op plaatselijk niveau kunnen hebben.

De wederopbouw van Haïti moet zich ook richten op grote investeringen in de infrastructuur en landbouw⁸¹, alsmede in programma's voor een sociaal vangnet op inkomensgebied⁸². Daarnaast zullen inkomensvormende projecten samen op moeten gaan met programma's voor sociale vangnetten die ervoor zorgen dat er kinderopvang en onderwijs is, zodat vrouwen er voordeel bij hebben als zij gaan werken.

Investeringen in openbare werken leiden niet alleen tot directe economische en sociale baten in de vorm van wegen, elektriciteit en water voor mensen en bedrijven, maar scheppen ook werkgelegenheid en steunen lokale leveranciers. Gezien de cholera verdienen investeringen in water en sanitaire voorzieningen prioriteit. Nieuwe wegen dragen bij aan de economische en demografische decentralisatie door plattelandsgebieden te verbinden met grotere markten en toenemende lokale investeringen op te wekken. Waar mogelijk dienen Haïtiaanse ondernemers en in Haïti gefabriceerde goederen te worden gebruikt.

Achtereenvolgende regeringen van Haïti en de donoren hebben, historisch gezien, gefaald om voldoende aandacht te schenken aan Haïti's landbouwsector. De meerderheid van de Haïtianen woont op het platteland en is voor haar levensonderhoud afhankelijk van de landbouw. Daadkracht is nodig om boeren voldoende te steunen om hun voedselproductie te verhogen, lokale inkomens te stimuleren, en het land minder afhankelijk te maken van geïmporteerd voedsel. Zo zijn boerenbanken en andere kredietstelsels nodig om boeren die nu alleen voor eigen onderhoud produceren, beschikking te geven over geld, zaden, gereedschap en basale landbouwtechnieken. Irrigatiestelsels, vervoerswegen, opslagcapaciteit en verwerkingscentra dienen hersteld en verbeterd te worden.

De Haïtiaanse regering heeft een ambitieus nationaal investeringsplan voor landbouw opgesteld ten bedrage van 772 miljoen dollar. Doel is een duurzame stimulering van productie, meer toegang tot markten en betere beschikbaarheid van basisvoorzieningen op het platteland⁸³. Donoren dienen de regering te steunen bij de uitvoering van dit plan.

Conclusies en aanbevelingen

Het echte herstel en de wederopbouw van Haïti zijn nog niet begonnen. Dit is zwaar teleurstellend voor de vele Haïtianen die hadden gehoopt dat de ongekende internationale steun na de aardbeving niet alleen zou leiden tot een snel herstel, maar ook een kans zou zijn om eindelijk de oude problemen van armoede, politieke instabiliteit en zwakke en corrupte staatsinstellingen aan te pakken.

De politieke en economische elites van Haïti hebben de eenmalige kans nog niet verloren om de kwesties aan te pakken die de ontwikkeling van het land hebben tegengehouden. Maar het proces moet wel nu beginnen. De nieuwe regering van Haïti moet vooral echt politiek leiderschap vertonen door met urgentie de wederopbouw aan te pakken. Zij dient met donoren en internationale hulporganisatie samen te werken om puin te ruimen, de beschikbaarheid van basisvoorzieningen te verruimen, werkloosheid aan te pakken, nieuwe buitenlandse investeringen aan te trekken en juridische kwesties rond huisvesting en landrechten op te lossen.

De internationale gemeenschap moet een eenheid vormen en deze inspanningen steunen door veel nauwer samen te werken met de Haïtiaanse overheid en door de regering te helpen beleid en verantwoording op lokaal en nationaal niveau te verbeteren. Dit heeft tijd nodig, alsmede politieke en financiële steun.

Aanbevelingen

De nieuwe Haïtiaanse overheid dient echt politiek leiderschap en urgentie te tonen bij de wederopbouw van het land, onder andere:

- ... met de ontwikkeling van openbare werken gericht op basisvoorzieningen die banen scheppen en mensen vaardigheden bijbrengen;
- ... door leiding te geven aan de organisatie van stelselmatige verwijdering, verwerking of hergebruik van puin, waaronder het oplossen van uitstaande juridische kwesties over het eigendom van het puin en het vaststellen van plaatsen waar puin veilig kan worden gestort;
- ... met de aanwijzing van veilige en economisch levensvatbare locaties voor daklozen die nergens anders heen kunnen en vóór de aardbeving woonden op gevaarlijke locaties;
- ... met de ontwikkeling van sociale opvangprogramma's zoals geldschenkingen en microkredieten voor mensen in armoede in zowel stedelijke gebieden als op het platteland;
- ... met de uitvoering van het nationale investeringsplan voor landbouw om de komende zeven jaar 772 miljoen dollar te investeren;

- ... om met de steun van donoren en in consultatie met de bevolking het nationale actieplan voor de wederopbouw en ontwikkeling (APNRD) te herzien. De regering dient duidelijke tijdsaders en begrotingen voor elke sector op te stellen en ervoor te zorgen dat het plan wordt uitgevoerd;
- ... door versnelling van de decentralisatie, waarbij ervoor gezorgd wordt dat fondsen en technische expertise voor de levering van basisvoorzieningen bij de plaatselijke overheid belanden;
- ... zorg te dragen voor verantwoording en versterking van mechanismen tegen corruptie.

Internationale donorregeringen dienen:

- ... nauwer en effectiever met de Haïtiaanse overheid samen te werken, de betrokkenheid van Haïti bij het herstel te versterken, en te werken aan betere prestaties van ministeries in plaats van hen te ondermijnen;
- ... meer van het geld vrij te geven dat in maart 2010 tijdens de conferentie in New York is toegezegd. Zij dienen de transparantie van toezeggingen en overmakingen te verbeteren. Donoren dienen veel nauwer met elkaar samen te werken en hun beleid en prioriteiten te harmoniseren;
- ... belangrijke belanghebbenden, zoals de Amerikaanse oud-president Bill Clinton, dienen met spoed het functioneren van de IHRC onder de loep te nemen en een snellere nakoming van het mandaat zeker te stellen;
- ... via de IHRC samen te werken met de overheid in strategische discussies over uitdagingen bij de wederopbouw, en niet te pogen de internationale hulp in detail te beheren (zoals registratie van alle projecten van meer dan 10.000 dollar).

De Verenigde Naties en internationale NGO's dienen:

- ... te zorgen, samen met andere internationale organisaties en staatsinstellingen, dat wederopbouw en ontwikkeling meer samenhangend en geïntegreerd worden aangepakt. Dit dient huisvesting, werkgelegenheid en basisvoorzieningen te omvatten;
- ... dringend regeringsinstellingen op alle niveaus te ondersteunen en de benodigde hulp te leveren zodat deze de leiding van de wederopbouw op zich kunnen nemen, te beginnen met de clusters;
- ... over te gaan van noodhulp naar herstel- en wederopbouwhulp, met steun aan middelen van bestaan en werkgelegenheid. Dit omvat de ontwikkeling van de publiek sector en het bedrijfsleven;
- ... met het bedrijfsleven het opruimen van het puin te versnellen en werk te scheppen. Dit dient door donoren te worden gesteund;
- ... te zorgen voor meer participatie van de gemeenschap bij het vaststellen van de huisvestingstatus van mensen vóór de aardbeving. En door te zorgen voor training en gereedschap voor daklozen om huizen te bouwen en herstellen zonder te hoeven wachten op een oplossing van uiteenlopende tijdrovende landkwesties.

De Haïtiaanse overheid, donorregeringen, de VN en internationale NGO's dienen allemaal:

- ... Haïtiaanse burgers te consulteren, te informeren en effectief te betrekken bij de wederopbouw van hun land. Zij dienen ervoor te zorgen dat herstelprogramma's de eerste behoeften van de mensen weerspiegelen;
- ... meer aandacht te geven aan arme mensen op het platteland en aan stedelijke krottenwijkbewoners die niet in de kampen wonen.

Notes

- 1 UN OCHA Haiti Cholera Situation Report, 23 december 2010, <http://ochaonline.un.org/tabid/6412/language/en-US/Default.aspx>
- 2 Tijdens interviews met VN en ambassadepersoneel in Haïti in november en december 2010 meldden vertegenwoordigers bij Oxfam dat de VS een leidinggevende rol heeft gespeeld in het opzetten van de IHRC en doorgaat met beïnvloeding van het functioneren van de IHRC.
- 3 Gesprekken met vertegenwoordigers van het Haïtiaanse maatschappelijke middenveld, de overheid en donoren, november 2010.
- 4 Zij vertegenwoordigen de Haïtiaanse diaspora en Haïtiaanse NGO's. Daarnaast is er een vertegenwoordiger van de vakbeweging en een van het zakenleven, beiden met stemrecht.
- 5 Gesprek met hoger VN-personeel over gebrek aan coördinatie tussen donoren, 20 november 2010.
- 6 UN Office of the Special Envoy to Haïti, November 2010: www.haitispecialenvoy.org/
- 7 Het grote aantal NGO's dat in Haïti diensten levert in plaats van de staat, geeft een aantal mensen aanleiding te spreken van 'een republiek van NGO's'.
- 8 De verkiezingen stonden aanvankelijk voor februari 2010 gepland, maar werden vanwege de aardbeving uitgesteld. Vermeende onregelmatigheden tijdens de verkiezingen in november leidden tot protesten en enig geweld.
- 9 Tussen 2001 en maart 2007 waren er 18.441 doden te betreuren bij rampen en werden 132.000 mensen dakloos. De schade wordt geschat op 4,6 miljard dollar. www.alnap.org/pool/files/haiti-context-analysis-final.pdf
- 10 De cholera brak uit in de provincie Artibonite, een gebied dat niet direct door de aardbeving werd getroffen.
- 11 World Bank. 2009 'World development indicators.' World Bank, Washington D.C. <http://data.worldbank.org/indicator>. Transparency International. 2009. Corruption perception index. http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009. United Nations Development Programme. 2009. Human development report 2009: Haiti. UNDP, New York. http://hdrstats.undp.org/en/countries/country_fact_sheets/cty_fs_HTI.html. World Health Organization and UN Children's Fund. 2010. Haiti: improved sanitation coverage estimates (1980–2008). Joint Monitoring Programme for Water Supply and Sanitation, March. http://www.wssinfo.org/download?id_document=1020. cited in Haiti Earthquake Response, Context Analysis, July 2010, www.alnap.org/pool/files/haiti-context-analysis-final.pdf
- 12 Toespraak van Bill Clinton, maart 2010, geciteerd in Haiti Support Group Briefing, number 65, september 2010. www.haitisupportgroup.org/
- 13 François Duvalier (Papa Doc) regeerde Haïti van 1957 tot 1871. Zijn zoon Jean-Claude Duvalier (Baby Doc) regeerde van 1971 tot zijn omverwerping in 1986.
- 14 De Haïtiaanse rijstproductie daalde met bijna 50 procent tussen 1990 en 1999 en ligt 6 procent onder het niveau van de jaren 80. Oxfam International (2002) op. cit.:[Planting Now' - http://publications.oxfam.org.uk/display.asp?k=e2010101510562844&sort=sort_date/d&sf1=cat_class&st1=610&ds=Aid&m=8&dc=596] FAO, FAOSTAT database, <http://faostat.fao.org/default.aspx>.
- 15 RAND National Security Research Division, "Building a more resilient Haitian State", 2010. www.rand.org/pubs/monographs/2010/RAND_MG1039.pdf
- 16 Haiti Earthquake Response, Context Analysis, July 2010, ALNAP: www.alnap.org/pool/files/haiti-context-analysis-final.pdf. Haiti Earthquake Response, Context Analysis, July 2010, www.alnap.org/pool/files/haiti-context-analysis-final.pdf.
- 17 Het Haïti Revised Humanitarian Appeal werd voor 72 procent gefinancierd. De stand op 20 november 2010 was 1 miljard dollar. <http://fts.unocha.org/pageloader.aspx?page=emerg-emergencyDetails&appealID=893>.
- 18 UN Report: Haiti 6 Months On, juli 2010
- 19 Inter-Agency Real-Time Evaluation conducted by the Global Public Policy Institute, March 2010. <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900SID/EDIS-89DQV8?OpenDocument>.
- 20 Internationale Organisatie voor Migratie, dakloosheidcijfers ("Data Tracking Matrix"), 9 december 2010. N.B. deze cijfers worden door veel hulporganisaties in Haïti in twijfel getrokken.
- 21 Gesprekken met mensen van hulporganisaties cluster voor WASH (schoon water, sanitaire voorzieningen, hygiëne), onderdak en vroeg herstel, november 2010.
- 22 Dit bedrag omvat geen kwijtscheldingen van schulden en bijdragen in natura. Speciale VN-Gezant voor Haïti: www.haitispecialenvoy.org/
- 23 www.haitispecialenvoy.org/about_us/mission
- 24 Telefoongesprekken met donorvertegenwoordigers op 12 december 2010 in België, die de meningen weerspiegelen die door twee andere Europese donoren werden gegeven tijdens gesprekken met Oxfam in december 2010.

- 25 Het gebrek aan juridische duidelijkheid over het eigendom van het puin en sommige beschadigde huizen belemmerde het verwijderen van het puin en neerhalen van onveilige gebouwen.
- 26 Gesprek met een hogere Europese donormedewerker, 17 november 2010. Dit weerspiegelt soortgelijke zorgen in een gelekt memo van de Amerikaanse ambassade uit november 2010. Het merkt op dat Haïti lijdt onder een 'politiek vacuüm' dat is opgevuld door 'mensen die niet perse de landsbelangen voorstaan.' www.lemonde.fr/international/article/2010/11/29/haïti-rene-preval-un-president-tetu-et-soupconneux_1446619_3210.html
- 27 Op 28 november 2010 werden er presidentiële en parlementaire verkiezingen gehouden. De resultaten zijn omstreden vanwege vermeende onregelmatigheden in de stemgang, waardoor soms gewelddadige protesten werden opgeroepen.
- 28 Oxfam-onderzoek, maart 2010. In aparte groepsdiscussie met twaalf vertegenwoordigers van vier verschillende maatschappelijke organisaties in december 2010 in Port-au-Prince, zei niet één deelnemer dat het Nationale Wederopbouwprogramma (APNRD, Action Plan for National Reconstruction and Development) een Haïtiaans document is. "De burgers van dit land werden niet geconsulteerd", zei een deelnemer.
- 29 Gesprek met Oxfam, 21 oktober 2010.
- 30 Zo geeft de Spaanse regering technische hulp en meer dan 100 miljoen euro aan DINEPA. Dit stelt haar in staat personeel te trainen, meer gekwalificeerd personeel te werven en beter materiaal aan te schaffen.
- 31 Zo heeft Oxfam een expert in afvalbeheer uitgeleend aan DINEPA om te helpen met nieuw beleid en voor technisch advies.
- 32 Het ministerie van landbouw was, met de steun van de FAO, bijvoorbeeld de eerste die een strategie bekendmaakte, binnen een dag na de aardbeving.
- 33 Deze informatie was cruciaal voor de planning en uitvoering van hulpprojecten en zal worden gebruikt om landbouwhervormingen voor de langere termijn te steunen.
- 34 Met de steun van Oxfam heeft de UCS voortichting voor hygiëne ontwikkeld en onder de plaatselijke bevolking verspreid.
- 35 <http://protectioncivilehaiti.net/spgrd.htm>. Dit is het "Plan nationale de gestion des risques et des disastres", het nationale plan voor het beheer van risico's en rampen.
- 36 Maart 2010. <http://secretaryclinton.wordpress.com/2010/03/31/hillary-clinton-at-the-haiti-donors-conference/>
- 37 Haïtiaans vakbondslid geciteerd in Haiti Support Group Briefing, nummer 65, september 2010. http://www.haitisupportgroup.org/index.php?option=com_content&view=article&id=341&Itemid=235
- 38 <http://www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/db900sid/SNAA-83U9KC?OpenDocument>
- 39 Volgens het document, "geeft het Actieplan de voorwaarden aan die vervuld moeten worden om van de aardbeving, met al haar verwoestingen, een kans te maken zodat, in de woorden van het staatshoofd, het land herbouwd kan worden." www.haiticonference.org/Haiti_Action_Plan_ENG.pdf
- 40 Gesprek met Oxfam, november 2010; telefoongesprek, donormissies bij de VN in New York en in Port-au-Prince in Haïti, november 2010.
- 41 Oxfam-gemeenschapsonderzoek, maart 2010.
- 42 Een medewerker van de premier zei dat, terwijl de regering sceptisch was over het opzetten van de IHRC, de financiële situatie zo wanhopig werd dat zij zich gedwongen zag om te doen 'wat er nodig was' om donorgelden zeker te stellen. Toen de oprichting werd bekendgemaakt, leidde dit tot rellen in de straten van Port-au-Prince in protest tegen de commissie en de uitbreiding van presidentiële bevoegdheden. Gesprek met Oxfam, 28 oktober 2010.
- 43 De commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de regering van Haïti en van alle donoren die over twee jaar meer dan 100 miljoen dollar hebben bijgedragen, of meer dan 200 miljoen dollar aan schuldenkwijtschelding. Medevoorzitters zijn de Amerikaanse oud-president Bill Clinton en de premier van Haïti.
- 44 Artikel 22 van het presidentiële decreet waarmee de IHRC werd opgezet: "Het IHRC zal de relevante ministeries voorzien van de benodigde internationale technische hulp zodat zij hun capaciteiten kunnen versterken om hun mandaat effectief en prompt te vervullen met betrekking tot ontwikkelingsprioriteiten en –projecten."
- 45 De commissie werd op 15 april 2010 bij wet opgezet en heeft een mandaat van 18 maanden. <http://www.cirh.ht/sites/ihrc/en/Pages/default.aspx>
- 46 Het huisvestingplan werd tijdens de bijeenkomst van de voltallige IHRC van 14 december aan de regering van Haïti gepresenteerd. <http://www.cirh.ht/sites/ihrc/en/Pages/default.aspx>
- 47 De IHRC brengt momenteel NGO-projecten in Haïti in kaart, wederom zonder de betrokkenheid van het ministerie van planning. Gesprekken met VN-organisaties betrokken bij het uitwerken van het document, november 2010.
- 48 Een donorvertegenwoordiger in de commissie schat dat tegen eind november 2010 slechts 40 procent van het personeel is geworven.

- 49 Twee donoren die in de Commissie zitten merkten op dat zij voorstellen pas drie of vier dagen voor een vergadering ontvangen, of soms helemaal niet. In sommige gevallen is dit omdat de Commissie de documenten alleen naar de hoofdkantoren van donoren verstuurt, en niet naar de kantoren in Haïti.
- 50 Gesprek met donorvertegenwoordiger, 2 december 2010.
- 51 Er is een vertegenwoordiger zonder stemrecht van Haïtiaanse maatschappelijke organisaties en een voor de diaspora. Daarnaast is er een vertegenwoordiger met stemrecht van het Haïtiaanse bedrijfsleven en een van de vakbeweging.
- 52 Op 3 december 2010 adverteerde de Commissie nog steeds voor deze post:
<http://www.cirh.ht/sites/ihrc/en/about%20us/Pages/default.aspx>
- 53 Gesprek met overheidspersoneel, UNDP en leden van het Cluster Vroeg Herstel. Dit cluster hervatte de vergaderingen in november 2010, onder leiding van het UNDP.
- 54 Gesprek met personeel van donoren die DCP financieren, november 2010.
- 55 Een zorg geuit door Oxfam en andere NGO's en ook door hogere VN-medewerkers en vertegenwoordigers van een internationale financiële instantie. Oxfam sprak met hen in november 2010.
- 56 Gesprekken met een donorvertegenwoordiger, een vertegenwoordiger van een internationale financiële instantie en een personeelslid van OCHA, november 2010.
- 57 De regering heeft een paar jaar lang regelmatige coördinatiebijeenkomsten georganiseerd (die bekend staan als "tables sectorielles") over thematische sleutelkwesties (bijvoorbeeld onderwijs en gezondheidszorg). Direct na de aardbeving was de instelling van het clusterstelsel een geschikte en in het algemeen verbeterde coördinatie tussen organisaties. Naarmate organisaties van noodhulp overgaan op herstel op langere termijn herstel en wederopbouw, moeten sommige clusters in Haïti nauwer samenwerken met door de overheid geleide structuren.
- 58 Oxfam-gesprekken met overheidspersoneel, november 2010.
- 59 Gesprek met buitenlands ambassadepersoneel dat overheidscijfers citeerde, november 2010. Cijfers werden bevestigd door een medewerker van het ministerie van planning.
- 60 Fact sheet ('Data tracking matrix') Camp Coordination and Camp Management cluster, oktober 2010.
- 61 Haiti Earthquake, The post-disaster needs assessment: Assessment of damage, losses, general and sectoral needs, (bijlage van het Action Plan for National Recovery and Development), maart 2010.
- 62 Oxfam-focusgroep, 2 december 2010, kamp Corail.
- 63 Dit zijn 'tijdelijke onderkomens' of tijdelijke houten hutten. VN-Habitat raamt dat slechts "een paar honderd" nieuwe huizen zijn gebouwd.
- 64 In het algemeen zegt de VN dat noodhulporganisaties 19.000 onderkomens hebben gebouwd waar ongeveer 94.000 mensen kunnen wonen, ofwel zo'n 6 procent van alle daklozen. Gesprekken met VN-Habitat, november 2010.
- 65 IHRC Neighbourhood Return and Housing Reconstruction Framework, A Recovery Plan for Haitian Families. Concept klaar in oktober 2010, maar is nog niet goedgekeurd door de Haïtiaanse regering.
- 66 Regering van Haïti, juni 2010.
- 67 In totaal is 77.890.748 dollar beschikbaar gesteld voor de bouw van 103.195 tijdelijke onderkomens (basale houten huizen). OCHA situation report and Shelter cluster fact sheets, juni 2010.
- 68 Exacte cijfers over de financiering van het puin ruimen zijn niet beschikbaar. Wel meldt VN-Habitat dat het gebrek aan financiering hiervan door donoren een grote belemmering is voor terugkeer en hervestiging van mensen. NGO-vertegenwoordigers met wie Oxfam sprak, zeiden dat donoren puin ruimen niet als 'sexy' beschouwen.
- 69 Financiering is aan NGO's ter beschikking gesteld, die puin hebben geruimd als onderdeel van een geïntegreerde benadering voor wederopbouw en middelen van bestaan (bijvoorbeeld geld-voor-werk-programma's). Maar de schaal is te klein om effecten te sorteren. ECHO (EU-organisatie voor humanitaire hulp) en andere donoren hebben gezegd dat alleen een grootschalige gemechaniseerde werkwijze met particuliere aannemers, met kranen, gravers en vrachtwagens, de gewenste effecten zal hebben, gelet de hoeveelheid puin. Grootschalige gemechaniseerde werkwijzen zijn in de 'formele' (betere) wijken van de stad begonnen, maar grote projecten voor puinbeheer in de dichtbevolkte 'informele' wijken zijn nog niet begonnen.
- 70 Het CNE is een regeringsinstantie voor aanleg en onderhoud van infrastructuur.
- 71 Gesprek met personeel van VN-Habitat en Care, november 2010.
- 72 Via ECHO, de EU-organisatie voor humanitaire hulp.
- 73 Zo verhuisden in april mensen van een kamp in Petionville (op de golfbaan) naar Corail, enkele kilometers buiten Port-au-Prince. De gekozen locatie is gevoelig voor overstromingen en sterke wind, en er zijn geen economische kansen in het gebied (gebrek aan banen, beperkte mogelijkheden voor vervoer, enz.).

- 74 Haiti Earthquake, The post-disaster needs assessment (vaststelling van behoeften): Assessment of damage, losses, general and sectoral needs, (Annex to the Action Plan for National Recovery and Development), March 2010.
- 75 Niet alleen kampbewoners, maar ook kwetsbare groepen die in de wijken rondom de kampen wonen.
- 76 Oxfam GB alleen al geeft 167.000 dollar per maand uit aan het vervoer van water met tankwagens.
- 77 Dit omvat putlatrines voor gezinnen met een levensduur van 3-4 jaar. Gezinnen ontvingen sleutels voor de latrines om hun gevoel van eigendom te verhogen en onderhoud te verbeteren.
- 78 Haiti Earthquake, The post-disaster needs assessment (vaststelling van behoeften): Assessment of damage, losses, general and sectoral needs, (Annex to the Action Plan for National Recovery and Development), March 2010 <https://www.cimicweb.org/cmo/haiti/.../Haiti%20PDNA%20FAQs.pdf>
- 79 Discussie in Oxfam-focusgroep, 2 december 2010, kamp Corail.
- 80 Projectevaluatie rapport, 2010
- 81 Op microniveau werkt het Zafen-programma (Creools voor "onze zaken") van Fonkoze samen met de Haïtiaanse diaspora om Haïtianen in het buitenland over te halen hun spaargeld te investeren. Met een speciaal ontworpen website toont Fonkoze kansen voor investeringen in kleine bedrijven. Momenteel zijn er slechts 75 bedrijven geregistreerd, maar dit aantal kan stijgen, bijvoorbeeld door het ministerie voor Haïtianen in het buitenland erbij te betrekken.
- 82 Eerste onderzoeken tonen dat de meerderheid van de mensen die geldschenkingen van Oxfam hebben gekregen, een deel heeft uitgegeven aan sociale basisvoorzieningen, met een krachtige investering in het onderwijs van hun kinderen.
- 83 Oxfam International (May 2010) 'Planting Now: Agricultural Challenges and Opportunities for Haiti's Reconstruction'.
http://publications.oxfam.org.uk/display.asp?k=e2010101510562844&sort=sort_date/d&sf1=cat_class&st1=610&ds=Aid&m=8&dc=596

© Oxfam International, januari 2011

Dit verslag werd geschreven door Martin Hartberg, met de steun van Aurelie Proust en Michael Bailey. Oxfam is erkentelijk voor de hulp van Julie Schindall, Ana Arendar, Herold Toussaint, Tonny Joseph en vele andere collega's voor hun hulp in de productie. Het is onderdeel van een reeks documenten om het publieke debat over humanitaire zaken en ontwikkelingsbeleid van informatie te voorzien.

Er berusten auteursrechten op de publicatie maar de tekst kan kosteloos gebruikt worden voor beleidsbeïnvloeding, campagnevoering, onderwijs en voorlichting, en onderzoek, mits dat de bron volledig vermeld wordt. De eigenaar van de auteursrechten verzoekt dat elk gebruik bij hem wordt aangemeld om de effecten te overzien. Voor kopiëren voor alle andere doelen, hergebruik in een andere publicatie, vertaling of aanpassing dient toestemming gevraagd te worden en kunnen kosten in rekening worden gebracht. Email: publish@oxfam.org.uk.

Voor meer informatie over zaken die in dit verslag aan de orde komen: e-mail naar advocacy@oxfaminternational.org.

De informatie in deze uitgave is correct ten tijde van publicatie.

Publicatie van Oxfam GB voor Oxfam International met
ISBN 978-1-84814-787-4 in januari 2001,
Oxfam GB, Oxfam House, John Smith Drive, Cowley, Oxford, OX4 2JY, UK.

Oxfam

Oxfam is een internationale confederatie van veertien organisaties die in 99 landen samenwerken aan duurzame oplossingen voor armoede en onrechtvaardigheid:

Oxfam Amerika (www.oxfamamerica.org),
Oxfam Australië (www.oxfam.org.au),
Oxfam-in-België (www.oxfamsol.be),
Oxfam Canada (www.oxfam.ca),
Oxfam Frankrijk (www.oxfamfrance.org),
Oxfam Duitsland (www.oxfam.de),
Oxfam Groot-Brittannië (www.oxfam.org.uk),
Oxfam Hong Kong (www.oxfam.org.hk),
Intermón Oxfam, Spanje (www.intermonoxfam.org),
Oxfam Ierland (www.oxfamireland.org),
Oxfam Mexico (www.oxfamMexico.org),
Oxfam Nieuw-Zeeland (www.oxfam.org.nz),
Oxfam Novib (www.oxfamnovib.nl),
Oxfam Québec (www.oxfam.qc.ca).

De volgende organisaties hebben in Oxfam momenteel de status van waarnemer met als doel volwaardig lidmaatschap:

Oxfam India (www.oxfamindia.org)
Oxfam Japan (www.oxfam.jp)
Oxfam Italië (www.oxfamitalia.org)

U kunt elke organisatie aanschrijven voor meer informatie, of www.oxfam.org bezoeken. Email: advocacy@oxfaminternational.org*

www.oxfam.org

